

Konferenciafelhívás

„A 19. századi magyar irodalom politikai gazdaságtana” Lendület-kutatócsoport *Az irodalmi piac csereformái és a forgalmazás színterei a 19. századtól napjainkig* címmel szervez konferenciát a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetben 2023. november első felében (a pontos dátumot a résztvevőkkel való egyeztetés után jelölik ki).

Aktuális irodalmi terveiről szólva Kölcsey Ferenc egy 1836 decemberi levelében azt mondja, hogy „Heckenast számára akarok valamit irkálni; ki által hordatom a szükséges könyveket, s adósságomat kész pénz helyett, mi körülöm ritkán hever, napszámmal fizetgetem”. Olyan üzletről van tehát szó, amelyben nem történik pénzmozgás, hanem a barterkereskedelem mintájára szöveget szövegre cserélnek – Kölcsey a Heckenast révén beszerzett kötetekért (vagyis mások szövegeinek elérhetővé tételéért) a kiadó *Emlény* című zsebkönyvébe írott elbeszélésekkel fizetett.

Ez az eset jól mutatja egy kiépülőben lévő irodalmi piac még nem teljesen monetarizált viszonyait. Ugyanakkor azt is jelzi, hogy milyen számosak lehetnek a kulturális kereskedelem csereformái. A 19. század középső évtizedeiben, mint arra T. Szabó Levente figyelmeztetett, a magyar irodalom egyidőben „igen sokféle piaci logikát érvényesített”, személyeseket és személyteleneket, közvetleneket és szakosodott közvetítőkön keresztül zajlókat egyaránt.

A későbbiekben is jellemző, hogy a kultúra-gazdaság piaci terjeszkedése nem az érintkezési és csereformák redukciójával, hanem differenciálódásukkal járt együtt. Ebben a burjánzásban számos különmemű csereforma működött egyszerre, és bár legtöbbször adásvételen alapult, más-más ekvivalenciák határozták meg például az ellentételezés mértékét a terjedelemhez vagy a forgalomhoz szabott honorárium esetében. (Ernst Bloch fogalmával, az „egyidejűtlenségek egyidejűsége” sajátos esetének tekinthető, hogy a kávéházi fogyasztásukat kézirattal kifizető írók gyakorlatában, vagy annak legendájában tovább élt a barterkereskedelem eszköztára is.)

Ezzel összefüggésben az irodalmi kereskedelem színhelyei szintén egyre változatosabbak lettek és a társadalmi tér egyre több szegmensére kiterjedtek. A 19. század jelentős részében az évszakos mezőgazdasági vásár maradt a szövegek forgalmazásának egyik legfontosabb közege, és bár a könyvesboltok megszorodásával és a sajtóforgalmazás térnyerésével (vagyis az irodalmi piac állandósulásával) a vásári terjesztés egyre atavisztikusabbnak tűnhetett föl, utóbb a könyvvásár – mint az árumintavásár, vagyis a kiállítás (*exhibition*) speciális esete – a forgalmazás mellett a kínálati oldal önreprezentációjának és az irodalmi kanonizációnak is alapvető eszköze lett. A kereskedelmi formák és színterek sajátos integrációját hozta létre a 19. század végén a „könyvesház” (mint a Révai testvérek Üllői úti palotája), ahol minden részfeladat (szerkesztés, nyomtatás, árusítás, csomagolás, adminisztráció, raktározás) egyazon térben kapott helyet.

A konferenciára olyan előadásokat várunk, amelyek az irodalmi kereskedelem csereformáinak és a forgalmazás színtereinek ezt a változatosságát mutatják meg azok diszkurzív és/vagy anyagi környezetében.

Témajavaslatok a kutatócsoport honlapján megjelent felhívásban olvashatók:

<https://polecolit.abtk.hu/hirek/4620/>

Jelentkezni **2023. szeptember 10-ig** lehet legfeljebb 300 szavas absztrakttal és néhány sornyi életrajzzal (ezeket egy fájlban kérjük, melynek címe a jelentkező vezetéknevét is tartalmazza) a következő címen:

Hites Sándor (Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Irodalomtudományi Intézet):

Hites.Sandor@abtk.hu

Szabó-Reznek Eszter (Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Irodalomtudományi Intézet):

Szabo.Eszter@abtk.hu